

ETNINĖS KULTŪROS GLOBOS TARYBA

Biudžetinė įstaiga, adresas J.Tumo-Vaižganto g. 4-1, LT-01108 Vilnius. Tel. (8 5) 210 7161, faks. (8 5) 210 7160, el. p. info@ekgt.lt,
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188756614.

Lietuvos Respublikos Seimo Švietimo ir mokslo
komiteto nariams

2021-06-08 Nr. S-84

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS PILIEČIŲ ASMENVARDŽIŲ RAŠYBOS PAGAL PRJEKTUS NR. XIIIIP-471 IR NR. XIIIIP-535

Seimo Švietimo ir mokslo komiteto posėdyje 2021 m. birželio 9 d. planuojama svarstyti Lietuvos Respublikos vardų ir pavardžių rašymo asmens dokumentuose įstatymo projektą Nr. XIIIIP-471 ir Lietuvos Respublikos vardų ir pavardžių rašymo dokumentuose įstatymo projektą Nr. XIIIIP-535, kurie buvo parengti dar 2017 metais. Etninės kultūros globos taryba (toliau – Taryba) dar 2018 m. balandžio 16 d. raštu Nr. S-109 „Dėl Lietuvos Respublikos piliečių asmenvardžių rašybos nelietuviškais rašmenimis“ kreipėsi į Lietuvos Respublikos Seimo Švietimo ir mokslo komitetą bei Kultūros komitetą, pateikdama savo nuomonę. Čia pakartotinai pateikiame Tarybos išvadą šiuo klausimu.

Taryba pritaria projektui Nr. XIIIIP-471 ir siūlo atmesti projektą Nr. XIIIIP-535 dėl šių priežasčių:

1. Tik projektas Nr. XIIIIP-471 nustato asmenvardžių rašymą Lietuvos Respublikos valstybės institucijų ir įstaigų išduodamuose asmens tapatybę patvirtinančiuose dokumentuose, o projektas Nr. XIIIIP-535 nustato asmenvardžių rašymą oficialiuose dokumentuose. Atkreipiame dėmesį, kad Lietuvos Respublikos archyvų ir dokumentų įstatyme apibrėžta *oficialaus dokumento* sąvoka yra daug platesnė už *asmens dokumento* sąvoką (oficialieji dokumentai – tai įvairių institucijų, įstaigų ar įmonių sudaryti, patvirtinti ar gauti įvairūs dokumentai, įtraukti į apskaitą), todėl abiejų projektų teisinio reguliavimo aprėptis yra skirtinga. Projekte Nr. XIIIIP-535 terminas „asmens dokumentas“ panaudotas tik du kartus – 2 straipsnio 3 dalyje kalbant apie sąvoką *dokumento šaltinis* ir 5 straipsnio 3 dalyje kalbant apie iki Įstatymo įsigaliojimo išduotų asmens dokumentų keitimą, todėl kyla abejonių, ar šis projektas nustato asmenvardžių rašymą būtent asmens dokumentuose. Kita vertus, asmens dokumentai yra pirminiai, kuriais remiantis nurodoma asmens tapatybė kituose oficialiuose dokumentuose.

2. Pritariame projekto Nr. XIIIIP-471 aiškiai įvardytai nuostatai, kad Lietuvos Respublikos išduodamuose asmens dokumentuose vardas ir pavardė turi būti rašomi lietuviškais rašmenimis, o lotyniško pagrindo rašmenimis – tik Lietuvos Respublikos paso kitų įrašų skyriaus pirmajame puslapyje arba kitoje asmens tapatybės kortelės pusėje. Pritardama šiam siūlymui Taryba atkreipia dėmesį, kad Lietuvos piliečių asmenvardžių rašyba valstybine kalba pirmajame paso puslapyje neturėtų sukelti problemų asmenims įrodant savo santuoką su kitataučiu, taip pat tėvystę ar

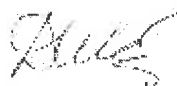
motinystę, nes tokie ryšiai patvirtinami kitais dokumentais (santuokos ar gimimo liudijimais), o asmens tapatybė nustatoma pagal asmens kodą.

- Nepritariame projektui Nr. XIIIIP-535, kurio 4 straipsnis sudaro prielaidas Lietuvos Respublikos oficialiuose dokumentuose rašyti Lietuvos Respublikos piliečio vardą ir pavardę vien tik lotyniškos abėcėlės rašmenimis pagal Tarptautinės civilinės aviacijos organizacijos Mašininio skaitymo kelionės dokumentų taisyklės (toliau – ICAO taisyklės) – taigi be jokių diakritinių ženklų. Abejotina, ar yra pavyzdžių kitose valstybėse, kurios susietų savo piliečių asmenvardžių oficialią rašybą su ICAO taisyklėmis, nes tai visiškai neužtikrina asmens tapatybės žymenų teisinės apsaugos. Primename, kad daugumos užsieniečių asmenvardžiuose naudojamos ne tik lotyniškos abėcėlės raidės „w“, „q“ ir „x“, bet ir diakritiniai ženklai: pavyzdžiui, lenkų asmenvardžiuose nėra „q“ ir „x“ raidžių, tačiau yra „ł“, „ś“, „ć“, „ż“, „ź“ ir kiti diakritiniai rašmenys. Projekto Nr. XIIIIP-535 1 straipsnio 1 dalyje deklaruojamas Įstatymo tikslas – „užtikrinti vardo ir pavardės, kaip pagrindinių asmens tapatybės žymenų, teisinę apsaugą“, tačiau 4-ame straipsnyje nustatytos asmenvardžių rašymo reglamentavimo priemonės nesudaro galimybių šį tikslą pasiekti.

- Projektas Nr. XIIIIP-535 pažeidžia daugumos Lietuvos Respublikos piliečių – lietuvių – teises, kadangi jiems nesudaromos galimybės teisingai perskaityti asmens dokumentuose įrašytus asmenvardžius, kadangi šio projekto 4 straipsnio 1 dalyje nustatoma, kad Lietuvos Respublikos piliečio vardas ir pavardė oficialiuose dokumentuose gali būti užrašomi remiantis vien iš užsienio gautu asmens ar jo protėvio, turėjusio užsienio pilietybę, dokumento šaltiniu. Įvairiose užsienio kalbose tas pats garsas neretai žymimas skirtingomis lotyniškos abėcėlės raidėmis ar jų deriniu, nors tariamas vienodai. Pavyzdžiui, garsas „š“ lenkų kalba rašomas „sz“ arba „rz“, vokiečių kalba – kaip „sch“ arba „s“, anglų kalba – kaip „sh“; prancūzų kalba – kaip „ch“; garsas „č“ lenkų kalba rašomas kaip „cz“, vokiečių kalba – kaip „tsch“, anglų kalba – kaip „ch“ arba „tsh“, prancūzų kalba – kaip „ch“ ir t. t. Dėl to paties garso užrašymo skirtingomis kalbomis įvairovės būtų apsunkintos daugumos Lietuvos žmonių galimybės teisingai perskaityti kitataučių Lietuvos Respublikos piliečių asmenvardžius, užrašytus vien nelietuviškais rašmenimis. Tai sukeltų sumaištį, kuri gali turėti neigiamų pasekmių teikiant skubią pagalbą šiems asmenims arba kilus kitoms kritinėms aplinkybėms, kai reikia asmenį pašaukti teisingai ištariant jo asmenvardį remiantis asmens ar kitų oficialių dokumentų įrašais.

Taryba siūlo Lietuvos Respublikos valstybės institucijų ir įstaigų išduodamuose asmeniniuose dokumentuose rašyti Lietuvos Respublikos piliečių asmenvardžius lietuviškais rašmenimis, suteikiant galimybę kitataučiams ar užsieniečiams sutuoktiniams pasirinkti asmenvardžių galūnes (su lietuviška galūne ar be jos), taip pat užrašyti asmenvardžius nelietuviškais rašmenimis Lietuvos Respublikos piliečio paso kitų įrašų skyriaus pirmajame puslapyje arba kitoje asmens tapatybės kortelės pusėje.

Tarybos pirmininkė

Dalia Urbanavičienė